

Catalunya Artística

Añy I * Barcelona 30 Agost 1900 * Número 12

ACTORS CATALÁNS

Redacció y Administració
Raurich, 20, pral.

Iscle Soler

ACTUALITATS

II GUERRA EUROPEA!!

No estaria malament, ni ens sorprendria, que de resultas del saconteixements de la Xina, ens sobrevingués mes tart la guerra gran, la guerra europea.

Are com are, en els actuals moments històrichs, que diria un orador en crisàlida, las Potències s'ajuntan amistosament (aixís ho sembla), y de brasset las emprenen contra 'ls pobres xinos; pero suposém que de la terra dels Grochs ó dels fills del Célest Imperi se 'n apoderi el Japonés

qu' es molt trempat

y molt gat..... (Letra d' en Colomer.)

donchs Rússia voldrà serne també l' àrbitre. Inglaterra intentarà pèndreli el trós de carn de la boca com s' istila entre dos gossos que 's barallan per veurer qui se 'l endurá..... ¿Ho consentirà Alemanya? de cap manera.

—¡Part hi vull!—ha de dir la Fransa; reclamant lo seu... Y seguirà l' Italia diuent que vol referse de la pallissa d' en Menelik (¡que aquell si que no era xino!.....)

Y heus aquí á las Potències solventant el dret de prioritat, y ja la tindrém armada. El Japó voldrà que consti la seva part importantíssima; Inglaterra, que veu l' Univers petit per la grandor de las ambicions sevas, farà 'ls possibles per quedarse el millor tall; y Fransa, Alemanya, Italia y tots els que s' hi barrejin cuan s' adonguin de que alló no es Xina sinó Xauxa, se girarán contra 'ls bulldogs Inglaterra y Japó y... aquí s' ha de sentir un pet de castanyas que farán tremolar las pedras.

Pero lo pitjor será que totes las barallas no se solventarán en aquellas terras, que si sós aixís res ens faría, sinó que l' abrahonarse, ó sigui el joch de boxeador vindrá á efectuarse al cor d' Europa, y..... es alló que diuen: *l' hú y el dos jugavan y el tres vá rebrer.....*

Vull dir que ¡alerta!, que no seria gens estrany que de retóp el foch del canóns dels vehins ens soflimessin las patillas.

Y aixó seria lo més trist per alló que diuen els castelláns: *Sin comerlo ni beberlo... y después vindría l' adagi catalá: La cansó del tururut....*

ARNAL.

En Quelich de Matamala

Baixava l' altre dia d' Aplech á Montdoys y 'l vaig atrapar á l' hostal de Malcuynat, en un recó de escó, que 's feya una torrada y s' escalfava un mitjó de ví. ¡Pobre Quelich! Feya una pila de temps que no l' havia vist y s' havia passat molt; las arrugas que solcaven sa cara secallona s' havian pronunciat quisablo y ranquejava 'l doble. Me va coneixer desseguida, y fent un fondo sospir de satisfacció, sas facións s' alegraren, desapareixent aquell posat ombriu ab que 'l troban sempre 'ls seus coterránius que 'l motejan de boig y maniátiich, per que conta rondallas y canta cansóns. Y que 'n sab un debolít, de cansóns sobretot, que canta ab un ayre molt escayent y ab una ven melosa d' infant. La fadrinalla li va sempre al darrera per mor de que 'ls ne dictí per llurs galindoyas; y ho fa ab satisfacció, puig ademés del gust hi copsa sempre algún quartet que bé 'l necessita d' ensá que la jove 'l tragué á fora. Are ¡pobrissó! ab el sarronet y 'l gayato recorra las masias del baix Montseny demanant almoyna; y encare troba cors piadosos que 'l compadeixen, y del matí al vespre, sense cansarshi gayre, arriba á omplir el sarró y á vegadas ha de deixar reconet en alguna casa, perque no pot portar lo recullit; aixó va segóns els llochs que recorra. Aixís m' ho esplicava ell tot satisfet; y tot seguit cambiant de semblant y rodolantli cara avall una llàgrima, afegia:

—Pro jo 'm faig vell, molt vell, y 'l dia que las camas no 'm voldrán dur..... ¿cómo ho faré? No tindré pas altre remey que presentarme á 'n el Battle de Susqueda perque 'm fassa un paper y á veure si al Hospital de Girona m' arreplegarán.

—Es clar, home, que os arreplegarán; per aixó son aquestas casas; pels pobres desvalguts.

—Advertint que no hi aniré pas sol, no; tineh un reconet que encare fa un bon xich de soroll. Veuréu, á las Teixicas ja m' pendrian ja, prou que m' ho diuhen sempre que hi vaig... pro, veuréu..... no ho fan pas per mor de mi, no; per lo que arreplegarian un cop seria mort; y si Deu me dongués llarga malura, com que acabaría las engrunetas que tineh aplegadas, me veuria molt aborrit; aixis, tant per tant val més aná al Hospital, que allá hi acampa la caritat; en cambi á las Teixicas, soch sentit á dir moltes vegadas, que son molt poch escrupulosos y... vaja no filan massa prim.

Y així, s' anava esplicant mentres mastegava ab penas y treballs la morena torrada que sucava sovint ab el vi calentó que fumava á la llar, dintre una olleta negrosa.

*

A n' el Quelich de Matamala 'l vaig coneixer, are fan nou anys, á Serraxica d' ahont era 'l cap de casa. Jo recorria allavors el Montseny, adalerat darrera las cansóns y tradicions de nostra terra y havia tingut ocasió d' escoltarlo al marxapeu de la llissa, mes d' una capvesprada; allavors era respectat de tots els de llur casa; mes, un cop se li casá l' hereu, á qui havia fet amo de tot el seu cabal qu' era ben vistós, la jova qu' entrá, qu' es una mala espurna, no pará

fins á tráurel, y 'l calsasas de l' hereu hi consent y ab la robeta de l' esquena y buydas las butxacas eixí 'l vellet comensant la tasca de captayre que ja havia fet de molt xich, puig á llur casa, qu' era á Matamala, eran un debolít de quixalla, y pobres com eran se la campavan del modo que podian. Entrá, cuan tingué dotz' anys, de vaquer al Clos, ahont l' estimavan perque era treballador y bon minyó. Al Clos, qu' era una casassa de las més ricas de l'entorn, s' hi estigué á la ratlla de trent' anys sense cobrar may soldada. Arrivá l' temps que 's determiná pendrer estat y ho feu ab la Sisa del Vivé que feya altre tant que servia á la mateixa casa ab iguals condicions que 'l Quelich; y veus aquí que 'l jorn que n' eixiren units y benehits, se 'n anaren á Serraxica de masovers, ben calentonets de bossa y carregats de presents que 'ls feren llurs amos passats. A cópia de treball y estalvis copsaren el cabal necessari pera comprar la caseta y las terras vehinas; fentse fer rotlló y nóm. Engrescat ab el fill únic que tinguéren, el feu hereu y ab potestats de fer lo que més li acomodés; y ¡pobre Quelich! are plora l' exaguellada solemne que han comés altres pares, tastant igual consecuencia. Per axó á no esser la dolenta púa de la seva dona, l' hereu no ho hauria pas fet. Tan sols hagués viscut la seva mare, qu' era una dona molt arriada, y hauria guardat prou al Quelich de cometre la falta de donar el mando de la casa al cusó del baylet que ni era bó per destapar una ratera.

**

Cuan al fort de ma recompilació de notas populars feya entrega tot sovint al may prou plorat Patriarca de nostra renaixenxa, D. Marián Aguiló, dels frufts de ma cullita lleminera, no deixavam de parlar del Quelich de Matamala, á qui D. Marian estimava molt y 's recordava prou de cuan l' acompañá á Tortadés, en aquell temps, qu' ell ab tant goig remembraua, de treball pera la formació y selecció del «Romancer popular.»

—Res me sab tan greu, deya D. Marián, que no haver pogut passar una mesada al costat d' en Quelich, á fi de recullirli 'l tresor rondallístich y cansoner que posseheix. Sort encare que vosté 'l coneigni y s' hi franqueji, puig suplirá ma falta, y jo li haig d' estimar y la pàtria nostra li ha d' agrahir.—

Si l' Aguiló hagués sapigut la desgràcia d' en Quelich, ell que l' havia vist cap d' una casa ferma y oviradora; com se 'n hauria entrístit.

L' altre dia al Hostal de Malcuynat encare refilà algúna cansó popular ab la mateixa escayensa que avants encarnanthi més y més un segell original que no le regonegut may ni penso regoneixer en cap dels montanyesos que cantan y son arxius vivents de la musa popular de casa nostra. Encare sembla que li sento engranar *La Filla del Rey Uli*.

*Tan petita l' han casada—la Filla del Rey Uli.
De tan petita que n' era—no 's sab calsá ni vestí.
El seu marit l' ha deixada—perque se puga engrandí.
S' en es anat á la guerra—set anys trigará á vení.*

*Qui l' enté l' amor l' en deixa
qui no l' té lo vol tentí.*

Ab quin devassall de filigranas de veu l' esgranaava aquesta cansó que no ha armonisat cap dels

nostres mestres compositors. També 'm cantá *La María galana* ab tal sentiment y expressió que 'm feu posar pell de gallina. Tal era la dolsa esgarrifansa que jo esperimentava.

*Una cansó vuy cantar—d' una María galana.
Quan son pare se 'n va al llit—y al cap d' un poquet sa mare.
Maria se 'n queda al foch—ab un ponu d' or que brodava.
Ja ni van tres fadrinets—que llevan nort de robarla.*

Sobre tot cuan embestía 'l rescoble qu' es tot su-gestionador com el que més puga esserho:

*¡Adeu! Pau Gibert, ¡adeu!
contrabandista d' Espanya.*

A no haver sigut tart m' hauria tocat un bon seguit de música popular y m' apar que prou será, aquesta, la darrera vegada de véurel, ¡pobre Quelich!

Al despedirme d' ell m' escaparen algunes llàgrimas que prou ovirà com las cullia, al cayent de la galta, ab el mocador, y 'm doná una estreta de mà molt afectuosa.

—¡Vaja, adeussiau! d' aquí que 'ns torném à veurer, y Deu vos pach 'l afecte que sempre m' hem portat.... Prout me recordo encare, d' aquell dia que trobantme à la Font picant de Sant Hilari, ahont só-luch anar cada estiu à captar, uns senyors llegian un diari y vaig sentir com parlava de mi; y després vaig sapiguer per un d' ells qu' era un escrit vostre que parlava de cansons, y 'm retreyeu; *Ay l' amurica!*—

Es referia à una serie d' articles sobre costums de la Guilleria que vaig publicar pels anys 96 y 97. No serà aquesta la darrera vegada que tindré ocasió de parlar del Quelich de Matamala.

ANTÓN BUSQUETS Y PUNSET.

Festa de barri.

Costum barcelonina.

¡Quina gatzara! Desde 'l matí
qu' els xicots voltan tot el carrer,
de la botiga de ca 'l Magí
fins à la porta del adroguer.

Qui d'ú una escala, qui un enflocall,
qui banderetas, qui salomóns;
bellugadissas amunt y avall,
gresca y cridòria per tots cantóns.

La carbonera ruxa 'ls cubells
per la sortija que 's fá à las tres,
las noyas lligan brànchs y pomells
per' guarni 'ls porxos, com à pagés.

Ab las safatas els xicots ván
pidolant cuartos, correntho tot,
per' comprar fruya se 'ls gastaran
y à la sortija... ¡quin esvalót!

Fins als ganassas no 'ls hi sab mai;
també al sé 'l hora vindrá 'l seu torn,
el ball al vespre serà com cal
segóns fá correr la Bel del forn.

La fils y betas, que te un pamet

de molt bon veurer, diu que à la nit
ballarà un xotis ab 'l hereuhet
del herbolari, tot un mosquit.

Mes 'l adrogua, pobla Rosó,
qu' es com un home de rostre adust,
crida que als joves donará un na
si 'l que la tregui no es del seu gust.

Totas las noyas d' aquell vehinat
passan el dia fentse il·lusións.....
iy fins la vella de ca 'l Bernat
te compromeses uns rigodóns!

Plá que han de riurer tots els vehins...
Vinga gatzara, sí, sí, gosém,
que si 'ls temps duran sent tan ruins
prou, Deu me valga, que patirém.

Vinga alegria, festas y jóchs,
bullici, gresca... Cridéu xavals,
si per eridòrias sou massa pochs,
cerqueu panderos, portéu tabals.

Feu banderetas y gallardets,
junyiu brançadas y salomóns,
prepareu prompte los fanalets
y al vent doneuli vostras cansóns.

Vingan sortijas y riurer, noys;
¡qui sab si un dia, d' aquest carre
que are us alegra y us te cofoys
no 'n veuréu 'l ombra ni 'n sabreu ré!..

Lluny de la Pàtria, qui sab si un jorn
bregant ab ira contra 'l malvat
heu d' anyorarne la Bel del forn
y fins la vella de ca 'l Bernat.

Per' axó, cors joves, sens inquietut
déu à la joia tot son esplay...
¡Goséu 'l infància, la joventut,
que 'l riure d' are no torna may!

J. AYNÉ RABELL.

LA INFALIBILITAT DEL ÉXIT EN EL TEATRO

Cuan sento dir, ó llegeixo, que un autor dramàtic de tal ó cual escola, mes ó menos erudit, ha escrit una obra teatral digna d' esser encomiada, y, n' obstant, ha fracassat á las primeras representacions, exclamo entre mí mateix, aludint vituperablement al escriptor:—¡Fort! ¡massa poch! un' altra vegada l' ensenyaran á n' aquest bon-senyor, d' enterrarse previament, de quin es el *gust* del públich, pera no exposarse á que rehusi el menjar que se li dongui.—

Diferentes vegadas, per no dir sempre, el públich del teatro espanyol ha demostrat irrefutablement, que 'l seu *menjar predilecta*, y que, ab vehemència, constitueix el seu deliri, es l' anomenat *gènero chico*, amanit ab molta *salsa verda* y *xistes picants*.

El teatro contemporàni, ha deixat d' esser tem-

ple d' Apolo é institució instructiva y culta, pero convertirse en sucursal dels cafés flamencs, plassas de toros, circos eqüestres y tabernas de Madrid. De consegüent, el que vulga sentar plassa d' autor sense atendre 's á las referidas circumstàncias, incorrirá en un lamentable error y sofrirá la mes penosa de las descepcions.

¡Abaix las obres sentimentals, psicològicas ó realistas! ¡Que 's desin, en Galdós y 'l Echegaray á Castella, y en Guimerá, l' Iglesias, y altres á Catalunya ab sas teorias fillas del ingenio y la observació.

¡Pas als *industrials* de la literatura pornogràfica!!

Sentats aytals precedents com á base ferma y sólida del argument que sostinchi, me limitaré á senyalar el verdader camí que va directe al èxit segur, á la fortuna y á la popularitat, pel que deurian passar tots els autors dramàtichs si no vólen véurer frustradas sas esperansas en els días respectius del estreno de la sévas obras.

Allá vá:

Pera assegurar la infalibilitat del èxit d' una obra teatral, aquesta deurá ésser lírica, estar escrita en castellá y constar solsament d' un acte.

L' autor de la lletra, será preferible que sigui madrileny y al mateix temps procurará buscar un mestre compositor que sigui ben espanyol y que compongui una música ben alegre, viva y *sandunquerá*.

L' autor de la lletra y l' empessari del teatro en que l' obra hagi de representarse, deurán estar á la reciproca, á fi de que aquest últim secundi materialment la voluntat del primer.

L' empessari deurá sométres á las següents fórmulas.

1.ª Al escullir el personal *artistich*, deurá procurar: Reunir un coro de senyoras ben numerós y sobre tot que tinguin un físich ben excellent. De la veu se 'n fará cas omís.

2.ª Un parell ó tres de tiples de faccions hermosíssimas y que de formes no estiguin renyidas ab la estética, ja que vindrán obligadas á suprimir tota la roba possible. De la veu se 'n fará cas omís.

3.ª Un cós ben complert de ballarinas que reunixin las indispensables condicions físicas. (Prou donas).

Aném are al sexo contrari.

4.ª Coro d' homes. S' exigirà únicament que sápiga vestir de *xulo*, ballar flamenc y tocar la guitarra y las castanyolas.

5.ª Un parell de clowns.

Respecte al decorat y demés propietat, á conciencia del empessari. Solsament vindrá obligat á adquirir una decoració que representi una plassa de toros.

L' obra de que tracto no ha de tenir cap ni peus, ni ha de desarollar cap argument. Ha de concretar-se senzillament, á presentar una exhibició de tipos y escenas soltas al istil següent.

Sortirà un coro de xulas, cantant, al compás de un pas doble ben animat, y després de algunas evolucions sobre las taules, pera desarollar el *garbo*, apareixerá el coro de xulos, *luciendo todo que lo*

Dios le dió com diu fent gala de son cinisme, l' autor dels *Cuadros Disolventes*, (que crech que encara no 'l han fusellat, saludarán á las femellas y després d' agafarse mútuament de brasset, anirán de *tronch*.., á *paseo*.)

Sortida cómica de dos pallassos. Farán salts mortals y cabriolas y *fabricarán acudits*.

Presentació de las ballarinas. Anirán vestidas d' Eva y si 's vol ab unas alas, simulant papellonas.

Aparició d' un actor tocant la guitarra, simulant un ceguet coplista. Cantarà coplas epigramàtica d' un color ben pujat.

Cuadro de Café-concert. Tindrà Hoch un animadissim ball de peteneras ab accompanyament de *vivas* y *olés* de tota la xusma de *chulapos* y toreros.

Y aixis successivament, després de tenir Hoch una sèrie de manifestacions d' aquesta calanya, que no vull definir per no ferme pesat, s' acabará 'l obra ab una corrida de toros més ó menos convencional.

Y acabo eritant ab tota la forsa dels meus pulmons: ¡Si després de estrenarse aquesta producció el públic no surt del teatro, boig de entussiasme, y al cap d' un mes no ha arribat dita obreta á 1.000 representacions, y 'ls autors no s'hi han fet richs, y la seva fama no traspassa las fronteras, alashoras ¡Oh lectors! allá ahont me trobé una pallisa.

JAUME BALAGUER y SOLER.

NUVIAL

—Mira, feya temps que plorava y are tot d' un cop l' esperit em riu alegrement y á tota forsa.

Tinch ganas de riure y de cantar plenament la gran estrofa de la joventut; tota la sang m' afueix al cor, y un benestar ignorat m' inonda. La vida es hermosa... ¿Qui diu que no 's pot ser felis á la Terra?

Las ideas fillas de l' angúnia y de l' aburriment s' esborren devant de la llum nova, una claró ignorada pro hermosament brillant m' aclareix el cervell entenebrít pel dupte y la desgràcia...

Ja 'm sento fort... Una fé benchida... la fé dels vint anys traspua pels meus ulls somrients de felicitat y per la meva boca rienta d' alegria...

Míram be, de fit á fit... aixís... apretantme las mans y ab els teus llavis ben apropi dels meus... aixís... míram que també 't miro forsa, allarguembla be aquesta gran mirada; fes que tota la teva energia se 'm filtri ben endins y escorcóllam l' ànima.... guaytemsc bé fins á coneixens els secrets mes intims... Si tenim virtuts estimarém y cantarém las nostras virtuts; si tenim defectes, ¿que importa? cantarém els defectes y els farém esplendentament hermosos!... Que n' es de intensament gran la nostra mirada, tot el meu esperit se rabeixa ab la llum dels teus ulls sagrats per la passió pura; tot jo, tota la meva voluntat, tots els meus desitjos, se transforman ab l' alé cremós que 't besa 'l rostre.

Tremolas?... ¿Per qué tremolas?... L' eterna unicació ja es feta; en aquests instants no penso mes

que ab tu, ni veig rés mes que la téva ànima... ¡Qu' ets hermosa!...

La méva mirada, la mirada del meu esperit, torna d' un país d' emocions inesplicables—d' un lloch daurat,—torna de dintre teu y are se 'n adona de la bellesa del teu cos en que 'ls ulls del meu, se van ficsar en la primera nit que 't vareig veure.

El teu front es seré y magestuós; els teus llavis molsuts y rojament tendres, el teu cos esbelt se brinca cap á mi; tota tu estás irradiant de bellesa y de candorositat; ets nena encare, mes els teus ulls y tot el teu gesto prén la malícia de la dona... aixis, aixis... are estás sublim... tot jo soch un altre, tinch ganas de gosar y de riure.

Sortim afora. Aixis, ben á sota 'l Sol, ben al mitj del ayre. Omplímse d' ardència y de joventut; vivim, vivim, y are tornémse á mirar altra vegada, ab aquella mirada que penetra tan endintre, els ulls ben oberts, las mans ben apretadas, ab tota la forsa dels nostres esperits, ab tota l' inmensitat del nostre amor de joves!

RAFEL NOGUERAS Y OLLER

Oda á la Bellesa

Die Schönheit ist der Glanz, mit welchem und unter welchem das Voll Kommene in Kraft seiner Voll Kommenheit an unsere Erkenntniss herantritt.—STÖCKL.

Inmens es ton poder, ta Força inmensa,
inmensa ta virtut, inmens ton víci,
infinitos anhels y goigs espléndits.
¡Bellesa, cent cops santa, jo 't saludo!

Te porto dintre l' ànima, com porta
encisadors perfums la flor divina,
y al véure 't, poderosa, modelantne

las delectosas formes de la verge,
tan sols eixa oració resan mos llabis:
¡Mare del Mon y de la Vida, ¡salve!,
¡Salve eternal Bellesa cent cops santa!

Tu nostre amor inspiras, tu la flama
del pler encéns dintre del pit y als homens
fas esser estimats y aymants firmissims
del cos esplendorós d' una doncella.
Y per tu som eterns, per tu la Vida
ha viscut y viurá mentres alenin
dos sers—un *ell* y una *ella*—que s' estimin

A la terra podrida, al carbó negre,
tornas en pedra lluminosa y clara,
á la closa poncella en flor divina,
á la llevor en arbre, á la grisensa
boyra en temuda y fosca nuvolada,
y á la nena petita y feble en forta
matrona mare de cent fills robustos.

Brilla ta imatge en la tempesta horrible
cuau crehua 'l llamp l' espay; serena 't mostras
entre mitj de las onas alteradas;
brillas com Sol etern y necessari
en el recort y en l' esperansa hermosa,
y com regina d' infinit imperi
en tot lo qu' els homs fan y la Natura.

Tú á l' hom 'dons forsa per lluyta incansable
en la lluyta fatal de l' Existència;
y, com far lluminós enllá t' ovira,
y lluyta eternament, sigles y sigles,
per gosar de la ditxa regalada
que donias als grans héroes amorosa.

Tú besas nostre front y com ressona
á la veu del oratge la boscúria,
al ressó de ton bés vibra potenta
la roja sanch de nostras venas joves,
y s' enardeix el cor y vola l' ànima
á l' ignota regió d' ahont naix la Vida.

Y desperta la Força engendradora
y 'ns sentim grans é inmensos, poderosos
com els deus de la Grecia nostre mare,
y 'l foch de nostres ulls, foch sacratissim
encéns per la Bellesa cent cops santa
desperta 'l cor de l' inocenta verge,
y responen als nostres sos desitjos
y l' Himne del Amor brota dels llabis,
y vibra la cansó de l' Existència
en el Temps y en l' Espay eterna y única....

JOAN OLIVA BRIDGMAN.

En els banys:

—Mira, mira, Enriquet,—exclama tot fent la interessant, D.ª Llucia al seu gendre—mira las onadas com m' acarician!...

L' Enriquet sentenciós:

—Si, ja fá temps que se sab aixó de que l' aigua del mar te mal gust.

L'art de representar, segons Shakespeare

Entre 'ls aficionats á representar obras teatrals, subsisteix la escola dels defectes y de la superabundància, fins al extrém d' ignorar per complert quinas son las reglas de la declamació.

Al procedir aixís oblidan lo principal, per fixarse sols en lo accessori: cuydan sols certas particularitats de la indumentària y no veulen la figura sempre humana y real dels personatges que representan.

Res mes injust en el teatro que perteneixer entre 'ls cultivadors de l' art mentida, pero bonich.

Res mes just que perteneixer entre 'ls cultivadors de l' art veritat; entre 'ls que res los fa desnaturalizar el sentit real y humà de tots y cada hú dels personatges.

* * *

De tots els autors que mes s' han distingit en cultivar l' art veritat, sobressurt de tal manera 'l gran Shakespeare, que crítichs eminentis no han titubejat pás en colocarlo á la primera fila dels gegants del teatre.

¿Quina era, donchs, la opinió del gran dramaturg anglés, sobre l' art de representar comèdias?

Entre l' escola declamatòria y l' escola de la naturalitat, que s' han disputat eternament lo domini de l' escena ja quina s' inclinava 'l gran Shakespeare?

No es gens difícil decidirho. Basta obrir lo *Hamlet* y al comensament de la *Escena VIII*, del acte III (*), se trobará lo que pensava Shakespeare respecte á aquest punt concret, expressat ab la claretat y la precisió pròpias del geni. No pot condensarse millor una opinió de lo que ho fa 'l gran poeta, per boca de *Hamlet*. Sembla talment que l' infortunat princèp de Dinamarca en lloch de fer útils advertències als cómichs qu' han de representar la tragèdia ab que tracta de confondre els assassins de son pare, las dirigeixi á tots els aficionats á representar obras teatrals, comprenenthi també certs actors del dia.

O sinó júdiquintho els nostres llegidors.

Apareixen HAMLET y dos Cómichs

HAMLET

«Dirás aquest trós de la mateixa manera que jo te l' he ensenyat; ab la llengua desinvolta, res de veu desentonada com ho fan molts de nostres comedians, porque aleshores valdría més donar mes versos al nunci porque 'ls eridés. No dongas cops de ma com qui assota l' aire, molta moderació, porque encara que representis el torrent, la tempesta y l' huracà de las passions, s' ha de conservar sempre aquella serenitat que fa l' expressió suau y elegant. No t' pots figurar lo que 'm treu fora de mi cuan veig ab el cap cubert per una cabellera á un que eridant sensc solta, fa malbé els efectes que vol expressar y assassinà las orelles del públic ignorant que

no més se complau ab gesticulacions tontas y críts. Jo 'ls faria assotar á 'n aquestos Herodes de comèdia, més folls que 'l mateix Herodes. Fés, donchs, de no caure en eix defecte.

CÓMICH 1.er

Jo os ho prometo.

HAMLET

No sigas tampoch massa fret. La teva prudència 't farà mestre. L' acció té de corresponder á la paraula y la paraula á l' acció, procurant de no malmetre may la ingenuitat modesta de la naturalitat. No hi ha defecte més contrari al objecte de la representació escènica que aquest que t' he dit; porque la representació teatral, desde 'ls temps primitius fins ara, ha tingut per fi oferir á la natura un mirall en que la virtut hi trobi sa pròpia forma, el vici sa imatje y cada nació y cada sigle sa forma y fesomia. Si aquesta pintura de la realitat, s' exagera ó s' afableix, farà riure als ignorant, pero per forsa desplaurà als homes de seny, quina opinió y censura deu ser per vosaltres de més pes, que la de la gentada que ompla 'l teatro. Jo he vist representar á alguns comedians que altres aplaudiren ab excés y entusiasme, pero no dir ab escàndol, que no tenian accent ni figura de cristians, ni de juheus, ni d' homes; aixis es que al veure 'ls com bramavan y s' inflavan, no 'm vaig pensar que fossen de nissaga humana, sino uns ninots fets d' algú aprenent d' escultor. La imitació abominable de la naturalesa qu' ells feyan, no semblava pas altra cosa.

CÓMICH 1.er

Jo créch que la companyia nostra s' ha corretgit bastant d' aquest defecte.

HAMLET

Corretgiu del tot, y tingau compte de que 'ls que fassen de graciosos no afegescan res á lo que está escrit en el seu paper; porque sé que alguns d' ells pera fer riure als espectadors més sorruts, esclatan en rialladas cuan lo més interessant es l' interès dramàtic. Això es indigno, y posa massa de relleu en els tontos qu' ho fan, un propòsit ridicol de lluirse.»

Conegudas aquestas reflexions atinadíssimas del gran dramaturg anglés, consideris que diria Shakespeare, si tinguessem la sort de que pogués presenciar algunas representacions de las que veyém avuy dia, en las cuales, aficionats pretensiosos y actors que 'l públic fa passar per eminent, no cuydan de caracterizar el personatge, ni de donar á la dicció l' expressió adequada, ni donan cap valor al gesto y als ademans, contentantse ab la eterna cantarella, qu' es l' am per' pescar els aplausos d' un públic viciat é indocte.

s. BALDRICH

(*) Segons la versió catalana de Artur Masriera.

PLÁNAS ARTÍSTICAS

El Mestre está malalt! (escultura de Lambert Escaler)

"¡Lo de siempre!"

(Plany.)

Desgraciada ó ignoscenta, no viciosa,
vás caure al mitj del fanch,
y en lloch de compadirla y aixecarla
el mon... ¡te despreciá!....
Mes, quant el fanch que sols el cos tacava
fins l' ànima 't cubri
el mon vā admirá, ¡néci! ta bellesa,
els homes vān voltarte de riquesa
y las donas enveja 't vān teni!

PAU CLARIANA.

★ ★

Veniu, somnis, veniu, y de mas penas
pidolayres eterns
que 'm demanar sovint retalls de vida,
no n' escolteu pas res.
Treyeulos del devant, feu que s' escapin
y en mon cap vos tindré...
Una ilusió es á voltas medecina
que treu l' aborriment.

LL. ALMERICH

(per E. Henrich)

—Y això ¿d' hont vens tan descalabrat?

¿de Pekin?...

—¡Cà home, cà!, vinch de la Exposició de

Paris!

El general Valdersée, generalissim de
las tropas internacionals de Xina, apretant
el pas pera arrivar..... cuau tot estigui
llest.

—¡Una gracia de caritat per un pobre ac-
cionista de **Las Arenas**!...

—¡Ey mestre, mestre... Vaya un acudit de
volgwer veure com está feta la maquinaria!...

ÍNTIMA.

Cuan te veig, pobre estimada,
ab aquell rostre tan blanch,
ab aquells llabis tan pálits
y ab aquells ulls desmayats,
se 'm filtra al cor una pena
que 'm posa á punt de plorar.
Vida de la meva vida,
¡qu' enamorada qu' estás!

No es sols el cor que jo 't dono,
ma salut te vull donar,
la hermosa salut que vibra
dintre mon cos de vint anys.

Acóstat, reyna de l' ànima,
acóstat ja sens tardar.
Vida de la meva vida;
jo als llabis vull obrirme una ferida
perque beguis ma sang!

R. SURIÑACH SENTIES

OFICI A TOTA ORQUESTA

Mitja hora antes de comensarlo, ¡quina quietut dintre aquella iglesia de poble! Tot semblava recullit, entra la claror grogosa-moradenc de les finestral de colors y la vacilant y esmurtuhida dels flams baixos y descolorits de las llàntias; una renglera de llàntias de llautó, encesas, devant dels altars que tacavan ab son resplandor ullorós y térbol. Unes fileras de ciris apagats, uns cuants ramellets de flors, la netedat de las rajolas vermellosas, tot, semblava senyalar la gran festa que ab sos himnes d' amor, tot d' una trencaríia aquell ensopiment, portanthi vida.

¡Que agradable era l' estada dintre aquellas naus amples y fumadas! Y passat un ratet algú qu' altre pagés revellit y colrat del sol ab son vestit de vellut fosch, ja negrejava per l' iglesia cercant cadira, entre 'ls rengles y mes rengles qu' hi havían posat de bon matí.

Tot d' una, ab un burgit frésch, entraren uns cuants noys. Pareixia qu' un vol de pardals esbojerrats hagués arrivat en l' iglesia. Se dirigiren á un d' aquells altars y tot seguit unes campanades claras, alegras, barrejadas ab altres plenes y magestuoses, ompliren de maravellosas remors aquella buyidor ressonant ab forsa. Era la segona senyal. Y després tot quedá en silenci, mentre algú qu' altre flam de les llàntias s' apagava espaternegant sordament. ¡Que be s' hi trobava un, entre aquella calma dolsa qu' adormia l' esperit amanyagantlo ab falaguers somnis d' amor puríssim. Tot convidava á las oracions; oracions amaradas de fé, oracions en que tot es ànima, que mes que 'ls llavis las aboca 'l cor, y que s' perden sense saber ahont van com els himnes fresquissims dels aucells lliures en la verdor dels fruyterals, al clarejar del dia y la cayguda de la tarde, cuan se debilitan las vermellosas cap-vesprals y Natura entra en somnis, sota 'l llampagueig febrós de las estrelles.

Aquells altars, uns enguixats, ab sants morenos y rónechs, sota capelletes pintadas de blau mari y vert perdut, ab flors descoloridas y estraufetas entre canalobres desllustrats y esculturas platejadas; altres, ab telas foscas per las parets, ab pinturas rànicias, y daurats negrosos, ab banderas de colors plegadas, feyan sentir una melangia inesplicable, d' una forsa inmensa, barrejada ab un respecte gran á n' aquelles desfullas que 'l temps malmetia y poch á poquet, entra gent y mes gent mentres a fora las campanas despedian alegría y dintre, pel l'altar major, hi pampellugavan llums, unes llums vermellosas, are com flotant pels ayres y després recullidas en filera entre gerros de flors naturals y esculturas dauradas, ja mes brillantas ab aquells resplandors. Y ja plena l' iglesia, á un cop de campana comensá l' ofici al temps que del cor d' aquella fugian acompanyadas, las primeras notes de l' orquesta, barrejadas ab las dels cantors atents á la veu del mestre de capella.

¡Que n' hi havia de poesía en aquells canticos grandiosos, aclaparadors, potents, de veus maseles, plenes, que tan prompte desfentse, semblavan pujar

amunt... amunt, cobrant forsa, sublimitat fins arrivar á las fumadas voltas, com se desvaneixia en una cantadissa suau, dolsa, fresca, gronxada per las notas sentidas y perdudas dels violins y de las flautas! Que n' era de encantador el quadro qu' oferia la gent, cap-baixa, negrejant el plà de l' iglesia, ab una negror rojenca y térbola llepada per la vermellosa dels flams dels ciris esfumats per las boyras cendrosas d' incens al desfersé en la tebior del ayre.

Tot d' una pará la música. Havía arribat l' hora d' alsar á Deu. Sonà una campaneta vibrant y clara y tothom fleetá 'ls genolls en terra mentres del chor de l' iglesia escapava la tonada de la marxa real.

En aquells moments tot semblava agegantarse. Las llums pareixian estrelles de foch guspirejant entre la boyra. Las voltas negrosas de l' iglesia esborradas pel incens, estavan ja fora dels ulls de la gent. Allò, talment era 'l cor d' una nuvolada, una nuvolada resplandenta, sota una negror entelada que s' enlayrava ab Deu entre un himne de glòria y sublimitat.

Un cuart després, l' ofici ja estava per acabar. A la sortida, la plassa de la iglesia s' ompli de gent. Las fullas verdes y amplas de mitja dotzena de plátanos espléndits hi portavan frescor. Y á dins altre volta retornava aquell silenci, aquella calma, mentre els escolans apagavan las llums y obríen els finestral de colors, dant pas á la boyra.

LEOPOLD NEGRE Y BOBA

Íntima

La boyra cau sobre 'ls palaus y terres de l' immensa ciutat.

Atapahidas
las casas miserables es confonen
y s' extenen arreu: las coses rónegas
dels que s' guanyan el pà miser y negre
ab la suor del front!

La plana bella
s' extén enllà, enmantellada ab boyra,
ab una boyra baixa y ensopida.

Fugim dels carrers amples y usfanosos,
qu' em fan por al sas onas de gentada
qu' ens emprenyen avall.

El dia es rúfol
y el Sol s' en va á Ponent.

La ciutat bella
es va vestint ab boyras suaus.

S' acosta
la nit pahorosa y trista qu' ens aterra.
Fémse endins la ciutat.

Arrenglaradas
ens farán pas, las casas ennegridas
hont els desheretats vihuen y moren
sense conciencia del que fan.

Las tendas
ab sos llums esplendents, fan desvaneixer
la pór que al cor portém.

La cambra, sola,
ens espera pahorosa y entristida.

Agafat fort en el meu bràs, y estrényel,
y caminém depressa, ben depressa.
El contrast de ciutat ab sos tuguris
y ab sos palaus sopérbs, corseca l' ànima.
Nostre casal, es rónech y es ombrivol,
tot hi respira mort.

Escéncias vagas
d' un goig indefinit aprés en somnis
ubriacan l' espay prenyat de sombras.
Corrémhi tot seguit.

Els carrers fugen
darrera nostre atrafegada ruta.
Aném depressa, qu' es fà tart.

A casa
en la cambra entristida y misteriosa
fruirém l' amor intèns, l' amor qu' ens crida
a fugir del burgit de l' urbe estúpida
qu' ab sos clams y disbauxas ens aterra.
Entre 'ls murs hont la mort sembla niarhi
hi fruirém la vida.

Vida intensa
que la ciutat no té!

Las ciutats moren
al clàm de falsos plérs que las enfonsan.
La vida en elles, es luxúria boja,
y tot es fals, fins la matèria es falsa!

Al deixondirns, demà, si el Sol explèndit
ab sos raigs frondorosos ens llumena;
ab el cap alt, y ben estrets els brassos
fugirém de ciutat.

Al ovrirarla,
al lluny, ab sos palaus y xamaneyas
li llensarém una mirada d' ódi,
y farém via cap enllà.

La plana,
à nostres peus, s' aixamplarà esplendenta,
y el mont supèrb ens guiarà la ruta,
la ruta somniada y delitosa
catifada de flors, de suaus escéncias
que no 's filtran al cor.

L' escéncia ritmica
dels nostres besos, es més sana y bella,
es més confortadora y és més pura.
Las flors s' assecan y els aromas fugen,
qu' els nostres besos, delirants, no 's fonen
y 's filtran fins al fons de nostras ànimes.

ALFONS MASERAS.

VILADRAU

De una dotzena d' anys ensà, aquest poblet está completament desconegut. Allavors, que havíam de venirhi en caballeria, y bon goig que 'n trobesssem à Balenyá ó à Seva, y que poguéssem passá l' ro-génch Gurri sense mullarnos, no 's veya en tota la població cap casa nova ni renovada; las parets mes modernes se recordavan de la guerra de l' Independència. Allavors els modestos hostals de cá la Rita y del *Americano*, no guisavan tots els días, ni en la temporada d' estiu, en la qué hi venian algúns casadors y excursionistas; allavors las barretinas vermellas eran d' ús general. Y algúns anys mes enre-

ra, encara 's conservaban gambetos que lluhian els balladors del ball del ciri el dia de la festa major.

Ara tot ha canbiat: hi ha carretera pert ahont las tartanas y 'ls cotxes abócan forasters à Viladrau, en el poble s' han construit una porció de cases novas, en altras s' hi han afegit pisos y s' han renovat las fatxadas; s' hi ha aixecat de peu un *hotel* espanyós, y ni aquest ni l' hostal de cá la Rita, més engrandit y confortable, pôden encabir à tta la gent forastera què ve á estiuhejar á n' aquet deliciós siti. Pel voltant de la població s' hi han bastit una munió de *chalets* de formes més ó menys capritxosas, però tots de gust modern; sols pòrtan barretina als vells que no han volgut deixá la seva usansa; la joveualla porta catxutxa y 'ls gambetos dels balladors del ball del ciri s' han substituït per madrilenyas, que desentonan al costat de las mantellinas blanques de las balladoras, las morratxas y 'ls antichs rams de talch que pòrtan ellus.

A mi m' agradava mes Viladrau avans de totes aquestes novetats, perquè estava mes en caràcter, atesa la seva situació tocant el Montseny y proper de la Guillerías.

No só pas dels mes entusiastas per las cosas antigas, aixís com ho só del progrés en totas las sevas manifestacions, però comprénd que las intiguitats ténen bellesas y cualitats dignas d' estudi y d' imitació. Y com per altra part m' es agradable l' harmonia, si jo hagués tingut de fer una edificació en aquest país, m' hauria fiescat en el clima y en las necessitats á qué s' ha d' atendre, y en lloch de buscar modelos d' edificis suïssos, holandesos ó alemanys, hauria imitat las mateixas masias d' aquí, de las qué hi ha magnífichs exemples, que ademes d' esser típicas, no deixa de tenir elegància, y que per totes las èpocas del any tenen ben disposats els interiors y las oberturas. Perquè aquí hi ha que comptar ab el sol, las plujas, las neus y las ventades, havent de pendre precaucions per si 's desencadena una ratxada del *bufarut*, ventot que afortunadament no sovinteja y que no 's generalisa, sino que prén una corrent limitada, pero que arrenca d' arrel arbres corpulents, aixeca teulas de las teuladas y si penetra per las casas, fins aterra 'ls embans de poca fermesa.

Empró 'ls que atrets per lo pintorésch d' aquest lloch hi construeixen una estada pels tres ó quatre mesos de calor, y 'ls centenars de familias que, havent millorat las vias de comunicació, venen á disfrutar dels ayres sanitosos d' aquesta banda del Montseny y de las ayguas puras, frescas y abundosas, no repararan en las *petitesas* en que jo 'm fisco, y sols veurán el benestar que aquí hi troben, go-sant d' un clima séch, á pesar de la frondositat dels boscos y prats y de l' abundó de fonts y rierals, semblant un trós de Suissa transportat á aquest recó de Catalunya.

El poble, que pochs anys fa, apenas veia res més que carboners, pastòrs y truginers, y que avuy se veu una llarga temporada del any invadit de *senyorio*, es evident que hi ha guanyat y no poch; me 'n alegro molt pel poble, però á mí, no es pas cap pecat dirho, m' agradava mes avans.

CONRAT ROURE.

Espectacles

MADRID

—Dissapte obrirà sas portas el teatro de la *Zarsuela* ab una companyia en la que hi figurau la Sègura, la Mavillard, en Ruiz de Arana y en Julià Romea.

S' està pintant el decorat de *La tempranica*, lletra d' en Romea y música d' en Giménez.

—En els Jardins del Bon Retiro, el tenor Celesti cantarà *Sansón y Dalila*.

—Pe 'ls teatros de la Comedia y Lara escriu dues obres en Vital Aza.

Eusebi Blasco y Ramos Carrión treballan en e la bòració en un' altra obra pera dit teatro.

—En la *Princesa*, hi actuarà la companyia de la Tubau. Entre las actrius hi figurau la Julia Sala, Matilde Moreno, la Badillo y potser á última hora entri en la combinació Josefa Alvarez. Els actors serán l' Echaide, Allens-Perkins (sembla un general anglés!), Diaz de Mendoza (Marian), Prado, Cachet y Ricardo Manso.

—En Palencia estrenarà l' obra històrica, *Pepita Tudó*, que ha escrit ab l' Enrich Gaspar.

No duptém de la bondat de la part literaria; are

falta sapiguer si l' armassón hà sigut ben confecciónat.

EXTRANGER

Berlin.—El genial Sudermaun ha escrit un nou drama: *Las fogueras de Sant Joan*, que s' estrenarà en el vinent Octubre en el teatro de Rotterdam per la célebre actriu Agnés Sorma.

París.—*Ange qui passe*, (L' angel que passa) y *L' amour au prochain*, (L' amor al próxim) son dues comedies que l' autor Valdagne ha escrit destinades á dos teatros de la capital francesa.

—En el teatro de *Vaudeville* s' estrenarà la comèdia filosòfica en tres actes *El somni*. La protagonista d' aquesta obra figura una gran actriu.

—Pera la Réjane, ha escrit l' autor Pere Wolf la comèdia *El cuadro*. Del mateix poeta son, *La príncipesa*, qu' està acabant, y en colòbació ab el xispejant Courteline, escriu un' obra que s' titula *Els domadors*.

Gaston Devore, celebrat autor de *La conscience de l' enfant*, entregará dintre de poch á la Comèdia Francesa l' alta comèdia que té per títol, *Las complacéncias*.

Prometíam ocuparnos del estreno de *¡Trino!*, comedietà del Sr. Solé y Valls. Diumenge passat va efectuarse en el *Círculo Provincial Leridano* obtenint un èxit falaguer. La trama de l' obreta es ingènua, hi ha bastants xistes intercalats, tot lo qual va fer passar una bona estona á la numerosa concorrència que aplaudí á cada final d' acte y al acabarse l' obra demaná l' autor.

Nosaltres aconsellarém, n'obstant, al Sr. Solé que arrodoneixi un xich las escenes de conjunt, ab lo que hi guanyará la producció.

Després se representá el juguet cómich en un acte de nostre Director, *Els amichs portan fatichs* que agrada moltissim á pesar de algunas vacilacions que 's notaren en el desempenyo.

—En el *Círculo Colón* tingué lloch diumenge passat la representació de la bonica comedia en 3 actes *Los confites de la boda*, cual direcció y desempenyo anáren molt ajustats.

—Durant la festa major de Gracia la societat *La Granada* va tenir adornats els seus salóns d' una manera expléndida, desfentse en elogis del bon gust que demostraren sos organisadors, la escullida y numerosa concorrència que anava á entregarshi á las delitosas sensacions dels balls que en tal societat van donarse mentres van durar las festas.

—En la lluhida Societat *El látigo d' or*, instalada en el Teatro Olimpo, va representarshi diumenge la comedietà de Vital Aza, *Parada y fonda, Mala nit d' en Pous, y Una poma per la séd*, d' en Lambert Escaler, obtenint totas las produccions posadas en escena un regular desempenyo per part de la senyoreta Olivella y dels Srs. Mariné, Perez, Corrales, Ponseti y Gimeno, mereixent especial menció el señor Cerdá.

—El diumenge passat en *El Eclipse* va representarshi las sarsueletas *Lo primer dia y Con permiso del marido*, en cual desempenyo se distingiren la Srita. Túrrez y els Srs. Rebordosa, Valls y Nogués.

—El dissapte passat tingué lloch la inauguració de la Societat *Centro Liberal del distrito 2º* posantse en escena el drama *Juan José*, quin desempenyo estigué acertat, mereixent especial menció las senyoretas González y Túrrez y el Sr. Canut que fent el protagonista se guanyá molts aplausos. Segui després un assalt de armas baix al direcció del mestre esgrimista Sr. Millas.

—El diumenge passat en la societat *Familiar Graciense* se posà en escena el bónich drama *La creu de la Masia*, logrant aplausos tots els seus intérpretes, especialment el Sr. Bertral que en el paper de Andreu ens recordá en alguns passatges al gran actor Soler. Mereixen també elogis els Srs. Martinez en el personatje de guardabosch y l' encarregat del paper de seminarista.

—En el *Centre republicà de la dreta del Ensanche*, diumenge últim s' hi varen representar las obretas *Echar la llave y Lanceros*, que varen sortir bastant be.

—En la Nova Constància, de Mataró, á causa d' un atàch que sofri à Sabadell el primer actor Sr. Garcia Parreño, el substituï en el protagonista de *El estigma*, l' actor Sr. Labastida que va ferse applaudir en els principals passatges de l' obra, que en conjunt, n' obstant, va tenir una interpretació molt descuydada.

A la Sra. Llorente l' havíam vist treballar ab mes lluhiment. La vritat es qu' està amanerada.

Dona que no senti l' afecte maternal no pot esser bona esposa.—A.

Las donas son fruya d' estiu; cuant més apreta la xardor més se desitjan.—A.

Desgraciat del home de talent que s' adorm sobre un llit de llorers. A las vint y quatre horas hi agafarà una intoxicació extranya, produhida per una febre de vanitat!—A.

L' egoisme es una falta de saber viurer. Es brutal y estúpit.—M. Calmon.

Un gran dolor devegadas ens porta la independència preciosa, al deslligarnos de tot.—M. Calmon.

La costúm fá las penas menos duras y las alegrías més estimadas.—M. Calmon.

La confiansa d' un afecte es semblant á la calma infinita d' un dia expléndit.—M. Calmon.

Si la enveja es digna de despréci
lo creurers envejat ¿no es ser un néci?

L' ignorància sols desprécia lo que no coneix.

El vici es un vestit que 'ns ve gran y el de la virtut, fet á mida, sempre sembla que 'ns sigui estret.—

J. Añarbal.

Teatros de Catalunya

BARCELONA

Novedats.—El debut de la companyia d'òpera, que va tenir lloc el dissapte darrer, va portar a 'n aquet colisseu un públic numerós y lluhit.

La partitura que 'ns oferiren va esser *Manon*, la delicada *Manon* del inspirat Massenet, que recrea de debò als *dilettanti* més exigents.

El conjunt de l'òpera molt acceptable, y fins supèrior al preus de taquilla.

Las intérpretes Srtas. Giaconia, Amat y Homs així com el tenor Iribarne, el barítono Puiggener, la soprano Srt. Amalia De Roma y el baix Banquells, cumpliren perfectament el seu comés, haventse conquistat molts y justos aplausos, especialment el tenor Iribarne, que posseeix una veu d'agradable timbre y extensa.

En la interpretació del paper de *Manon* la simpàtica artista De Roma, va posar de relleu els mèrits indiscutibles que posseeix de estudiosa cantant y de actriu dramàtica, doncs com a figura principal de la nit vā fer sentir un benestar inefable de satisfacció a cuants tingueren la fortuna d' escoltar las delicadesas de sa primorosa escola.

Bé ha comensat la companyia, tant en *Manon* com en *Aida*, y es d' esperar que en totas las *particellas* donarà el mateix relleu.

Tívoli.—La funció que anunciaban a benefici del administrador Sr. Molgosa (D. Joseph Oriol), vā veurens altament favorescuda pe'l públic, recullint el beneficiat molts presents dels seus amics.

Vāren posarse en escena quatre obretas del repertori, de la companyia, y per' tothom hi van haver aplausos.

Diumenge van donar-se les últimes funcions de

gènero petit, a quin quadre còmich-líric vindrà a rellevar els gimnastas de l' Alegria; s' han plantat ja les llistas de la companyia, que pe's grans debúts que anuncia y la reaparició en la pista d' aquet teatro convertit en circó, d' artistas ja aplaudits del públic, pera dissapte vinent, promet la temporada veurers concorreguda y celebrat tot l' element artístich.

Granvia.—Després de la *Urganda*, *La Almendra del diablo*; com si diguessim, després d' una obra nova un' altra més nova encare. Veurem lo que hi diu el públic; per are sembla que l' empressari ha mudat de tática. Ell que en altre temps no se li endonava res del dir de la premsa, sembla que are veu ab gust com els diaris parlen de las sevas disposicions.

Home de Deu, no 'n fassi mals-abaranys de las cosas que li convenen. Bon servey li fan avuy aquells diariistas que per res considerava.

CLAR Y NET

L' actor Sr. Salvat y els aficionats del *Ateneu Mataronés*, treballaren junts el dissapte, executant el drama d' Echegaray, *El gran galeoto*. El desempenyo per part de tots molt malament.

Aconsellém a aquets joves que 's dediquin a las obras catalanas ó que si volen cursar el castellà l' aprenguin un xiquet millor, sobre tot tenint que interpretar obras de tanta empenta com *El gran galeoto*.

Per fi de festa va representarse el saynete *Las bodas d' en Cirilo*.

Publiquém en el present número una reproducció del delicioso grup *Lo mestre està malalt!*, escultura del inginyós artista en Laimbert Escaler.

Figurava en la darrera Exposició del *Círcol Artístich*, essent un dels assumptos que més varen admirar-se tant per la refinada intenció que respiran las figures, com pe'l coneixement y valentia ab qu' estan modeladas.

Felicitém al Sr. Escaler per la seva obra en la que 'ns demostra que sab manejá ab tan garbo el palillo del escultor com cuan convé la ploma sempre que 'ns vol fer passar un bon rato ab sas produccions escénicas.

SUSCRIPCIÓ PÚBLICA

destinada á aumentar els ingresos pera 'l Monument á FREDERICH SOLER; cuals donatius no podrán excedir de una pesseta, al objecte de donar á la suscripció carácter popular.

De las cantidades recaudadas se 'n fará entrega á la *Comissió Executiva del Monument*.

Suma anterior: 23'85 ptas.

D. Joseph O. Sala, 0'50 ptas.—Total: 24'35 ptas.

(Continua oberta la suscripció.)

*

Ab el present número repartim com á regalo á nostres favoreixedors **4 planas** de la preciosa comedia de D. Albert Llanas

LA GERMANA GRAN

*

Avis als aymadors de les lletres catalanes

El número vinent serà extraordinari, dedicat á la festa de la solemne repartició de premis, celebrada per la *Lliga de Contribuyents*, de Sans, en el Certámen literari d' enguany.

El número constarà de 24 planas de text, en el que hi figuraran fotografiats alusius al acte, discursos, y totas las composicions premiadas en aquella festa del Gay-saber, de R. Suriñach, Ubach y Vinyeta, Bori y Fontestá, M. Folch Torres, Nogueras Oller, Busquets y Punset, Joseph Barbany, Baucells Prat, Enriqueta Paler de Trullol, González de Quijano, Ignasi Ribera, Molas Ballester, Ribas Carreras y altres distingits literats.

Promet esser un número interessant.

*

La societat coral *La barretina catalana*, ha organitzat un viatje á Palma de Mallorca, eual expedició, sino hi ha contra-ordre s' efectuarà el dia 7 del mes entrant, á bordo del vapor *Bellver*.

Desitjém de tot cor un bon viatje als coristas, y que retornin ab un bon feix de llovers conquistats ab el fruyt de son estudi.

*

L' altre dia *El Diluvi* s' entretenia en denunciar al senyor Golfin unas petitesas que fan riuer...

Deya que l' Ajuntament deu tres duros als cabos de la guardia municipal com á premi de constància.

¿Constància de què?

Vaja que sortí en defensa d' aquets punts!...

*

Ha entrat á formar part de nostra Redacció l' intelligent escriptor en Anton Busquets y Punset.

*

Els barbers de Madrid estan disposats á arinjar una creuhada contra els clients que usan maquinetas d' afeytar.

¿Armémie un' altra els clients contra els *Fígaros* que usan navajas oscadas?

*

Ha mort en la vila de Rubí el conegut mestre compositor en Francisco Laporta Mercader, de quina inspiració musical n' havían exit galanas cansóns de la terra que 'l plorat mestre adaptava á poesías de mossen Cinto Verdaguer, Apeles Mestres y altres poetas lírichs.

Acompanyém á nostre amich en Jacinto Laporta, germà del finat y demés familia, en el dolor que sentirán per perduta tan irreparable.

*

La Empresa del Romea ha contractat per la vincenta temporada d' hivern al galan jove Agustí Saumell.

*

—Se diu que 'l mestre Mertens, vindrà á dirigir l' ópera *Sigfrid*, de Wagner, que aquest hivern s' estrenarà en nostre Liceu.

*

Tenim la satisfacció d' innovar á nostres llegidors que 'l popular literat nostre bon amich y colaborador don Conrat Roure, que s' trobava malalt en el poble de Viladrau, està ja convalescent, y podrá dintre pochs días abandonar el poble venint á Barcelona.

El primer treball que tan volgut amich ha escrit desde sa llarga malaltia es el que publiquem avuy ab el titul de *Viladrau*, expressament confeccionat pera CATALUNYA ARTÍSTICA.

Ens alegrém moltissim de la millora.

¡FESTES MAJORS!

Xarada

—En el poble de Vallcabra
els días tres, cuatro y cinch
hi haurà grans balls per la orquesta
coneuguda per *Pistrinch*.

Funció *hu-dos-terça-cuarta*
quinta-sis-set hi haurà
en el teatro, y el drama
Tres, se representarà.

—Segons diu el *cuart-set-sexta*
La veu del llop, ab motiu
de la festa majó, volen
fer grans festas à Pingriu.
Hi haurà repichs de campanas
serenatas, balls de rams
y concerts à un envelat
que ocupa set ó vuyt camps.
Desempenyarà 'l programa
la orquesta dels *Francisquets*
sent aquell dia aumentada
ab tres ó quatre ceguets.

—També à Vilatonta escriuhen
si 'l corresponsal no *vugt*
que *tot* volen divertirse
aquest any, puig hi ha molt fruyt.

Faràn corridas de burros
després de *cuart-cinch* la gent
y que serán presididas

pe 'l célebre Ajuntament.
La societat *L' Arengada*
darà balls à un envelat
y al vespre hi haurà castells
de fochs à dalt de un terrat.

—En la pintoresca vila
de Pelacunills, faràn
grans festas per celebrarne
la festa de Sant Romà.

Cuat-e-set-sis-set-octava
se farà ofici cantat
y lo sermó estarà à càrrec
de mossen Pau Pibernat.
Els comediants de Romea
faràn funció al Cassinet,
y concert el primer dia
per el coro *El Fanalet*.

—Per los balls y per las festas
religiosas que tindrán
lloch à Camasseca 'ls días
7, 8, 9 y 10, estan
contratadas las orquestas

dels *Nens* y dels *Trencacreus*
y també lo Noy de Tona
pera fe un discurs dels seus.
Com del *tres-cuart* la cullita
molt abundant ha sigut
també 's ballarán sardanes
à l' era de cal Pelut.

—Per la Verge de la Beta
celebra 'l poble d' Ullgrós
la festa majó: 's prepara
una missa *prima-dos*
grans concerts, llevant de taula
corridas de sachs, després
s' aixecará alguna bomba
en obsequi als forasters.
Tots els trens faràn rebaixas
per poguerhi anar millor...

Y, prou; que hi vagi qui vulgui;
¡quin tip de festas majors!

J. Staramsa

Solucions als del número 11

Xarada: E-co-no-mi-a.

Logogrifa numèrica: Figuerola.

J. Notó, A. Santolaria y Frederich Prat: Rebut lo
enviat, y 's publicarà cuan s' hage escrit lo correspon-
gent.—Agustí Culilla Gil: Està bé, y la veurà aviat pu-
blicada.—Virgili de P. Morera: Està mal versificada.—
Un xino sense cua: Igual li dich.—Jaume Rébole: L'
au-
tor del article *Un botànic*, Sr. Cò y Borrell, l'
autorisa
pera extreure 'n d' ell l'
assumpto de lo que li demana.
—Jaume Aymá: Que vol que li digui, no m' acaba de sa-
tisfer. Vosté te disposicions; envihi un' altra cosa pero
més curta.—Pere Rovira, (Figueras): Aquellas noticias
no tenen interès.—Agna Romagosa: ¿Sab que per ser una
senyora 's descompon bastant?—F. D: Se li enviarà lo
que desitja.—J. Àñarbal: Aprofitém algú pensament.
La poesia està mal rimada.—Joan del poble: A lo que 'm
referia al contestarli en el número passat es trivial es à
un *pensament* y à una *pregunta* que vosté m' havia re-
més la setmana anterior. Fassi memòria. En cuant à la
poesia última *Festa major*, sento dirli, pero tampoch me
và: El dia que n' ensopengu una, faré tocar las campanas.—J. Montabliz: Bona part de lo qu' envia s' aprofi-
tarà.

J. Collazos, impresor.—Plaça de la Igualtat, 3